

ХЪРБЪРТ УЕЛС СДЕЛКА С ЩРАУСИ

Превод от английски: Юлия Бучкова-Малеева, 1980

chitanka.info

— Ако говорим за цени на птици, виждал съм щраус, който струва триста лири — заяви човекът, който препарираше птици, спомняйки си пътешествията от млади години. — Триста лири! — Той ме погледна над очилата си. — А виждал съм и такъв, който не бе продаден за четиристотин.

— Не — продължи той, — да не мислите, че бяха нещо специално? Нищо и никакви щрауси! Малко поизбелели — навярно заради диетата. При това кандидатите съвсем не бяха малко. Сигурно смятате, че пет щрауса не струват нищо на някой човек от Индия. Работата е там, че един от тях глътна диамант.

Човекът, чийто диамант бе погълнат, беше сър Мохини падишах — невъобразим богаташ, бих казал, истински фронт от Пикадили, но само до шията — отгоре ѝ се мъдреше грозна черна главичка и подскачащ тюрбан, а на тюрбана бе окачен този диамант. Проклетата птица неочаквано го клъвна и погълна, а когато човекът вдигна врява, тя разбра, че е направила беля, предполагам, защото се мушна сред останалите четири и така запази своето инкогнито. Всичко това стана за миг. Бях от първите, които се притекоха на помощ, и сварих оня езичник да призовава боговете си; там бяха и двама моряци, а с тях и човекът, който се грижеше за птиците и който се превиваше от смях. Като си помислиш, доста противен начин да загубиш цял диамант! Човекът, който наглеждаше птиците, вероятно не бил тъдява, когато станало това, и не знаеше коя е виновницата. Чиста загуба, нали разбирате? Да си кажа правичката, ни най-малко не съжалявах. Оня нещастник бе започнал да се фука с диаманта си още щом стъпи на борда.

Подобна новина обикаля един параход от край до край само за секунди. Всички говореха за това. Падишахът слезе долу да скрие чувствата си. На вечеря той се сгуши на една маса заедно с още двама индуси, а капитанът започна да се шегува; това съвсем го разгневи. Извърна се и захвана да ми говори на ухото. Нямало да купи птиците, но си искал обратно диаманта. Предяви правата си на британски поданик. Трябвало да се намери неговият диамант. Беше непоколебим. Щял да се оплаче в Камарата на лордовете. Човекът, който се грижеше за птиците, беше от ония твърдоглавци, които не разбираха от дума. Той отхвърли всички предложения да се даде на птиците някакво лекарство. Според него те трябваше да се хранят еди-как си и да се

наглеждат еди-как си и докато той беше там, щяха да бъдат хранени и наглеждани точно така. Падишахът поиска да им се изсмуче стомахът с помпа — но сам разбирате, че такова нещо не подхожда за птици. Този падишах изобилствуваше от противозакония, подобно на повечето проклети бенгалци, и взе да разправя, че има имуществено право над птиците и какво ли не още. Ала едно симпатично старче, което заяви, че синът му бил адвокат в Лондон, захвана спор: вещ, погълната от някоя птица, ставала *ipso facto*^[1] част от птицата и единственото спасение за падишаха било да заведе дело за вреда, но дори и тогава можело да се твърди, че от страна на притежателя е било проявено нехайство. Той нямал никакво право над щраус, който не е негова собственост. Това възмути извънредно много падишаха, още повече, че мнозина от нас се съгласиха с изложеното мнение като съвършено правилно. На борда на парахода нямаше юридическо лице, което да реши спора, поради което всеки изказваше свободно мислите си. Най-накрая, след Аден, падишахът очевидно възприе всеобщото заключение и дръпна настрана човека, който се грижеше за птиците, за да му представи условията си за закупуване на всичките пет щрауса.

На сутрешната закуска се разрази голяма караница. Човекът нямаше никакви пълномощия да прави сделки с птици и за нищо на света не се съгласяваше да ги продаде; но, изглежда, съобщи на падишаха, че някакъв евразиец на име Потър вече му бил направил предложение, при което падишахът се нахвърли върху Потър пред очите на всички ни. Според мен повечето присъстващи сметнаха това за твърде хитър ход от страна на Потър; помня, че когато Потър заяви как още от Аден се бил обадил в Лондон за покупката на птиците и очаква да получи отговор в Суец, аз доста звучно изругах за изпуснатата възможност.

В Суец падишахът направо се разплака — с истински, мокри сълзи, — когато Потър стана собственик на птиците; предложи му начаса двеста и петдесет за петте, което беше повече от двеста процента над сумата, дадена от Потър. Последният обяви, че по-скоро ще пукне, отколкото да се раздели и с едно перце от тях, и че възнамерява да ги убие една по една и да намери диаманта; но след като поразмисли, отстъпи. Този Потър си беше една стара хазартна хрътка, пристрастен в картите, и тази работа с едричката сума сигурно доста му допадна. Както и да е, той предложи почти на шега да

продаде птиците поотделно на различни лица посредством търг с начална цена 80 лири за птица. При условие, обяви той, че една от тях остане за него.

Разбирате добре, че този диамант беше изключително скъпа вещ — един дребен евреин, търговец на диаманти, който пътуваше с нас, го бе оценил на три-четири хиляди, когато падишахът му го бе показал, затова идеята за разиграването на щраусите се понрави на всички ни. Случи се тъй, че аз лично бях разговарял по няколко въпроса от общ характер с човека, който се грижеше за птиците, и между другото той бе подхвърлил, че една от птиците нещо боледува — лошо храносмилане, предполагаше той. Едно перо от опашката ѝ бе почти напълно бяло, по което я разпознавах, и когато на следващия ден търгът започна с нея, аз захлупих падишаха с деветдесет над осемдесет и пет. Сигурно съм бил малко по-уверен и нетърпелив с моето наддаване, защото неколцина от останалите подушиха, че зная нещо. Тогава падишахът се хвана именно за тази птица като някакъв напълно луд. Накрая търговецът на диаманти, евреинът, я взе за 175 лири, а падишахът обяви 180 тъкмо след като чукчето бе ударило масата — така заяви Потър. Във всеки случай тя бе вече собственост на евреина и той взе пистолет и я застреля веднага. Потър вдигна адска врява, защото, заяви той, търгът с останалите три щеше да се развали, докато падишахът естествено се превърна на същински идиот; изобщо наоколо цареше пълна възбуда. Мога да ви кажа, че изпитах върховна радост, когато след дисекцията установихме, че няма и помен от диаманта — истинска върховна радост. При това сам бях стигнал до сто и четирийсет за тази птица.

Дребният евреин постъпи като повечето евреи — не се разтревожи много от лошия си късмет; колкото до Потър, той отказа да продължи наддаването, докато не се увери, че стоката няма да се доставя по време на продажбата. Дребният евреин поиска да възрази, че случаят е по-особен, и тъй като спорът беше почти единодушен, цялата работа бе отложена за другата сутрин. Вечерта на масата бе доста оживено, но накрая надделя Потър, защото съвсем нормално бе да продаде всичките птици, при това дължахме удоволствието си единствено на неговата страст към подобни забавления. Според възрастния джентълмен обаче, чийто син бе адвокат и който бе обмислил подробно нещата, не се знаело със сигурност дали когато

една птица е вече разтоварена и диамантът намерен, не трябва той да се върне отново на собственика. Спомням си как намекнах, че може би този случай спада към закона за случайно откритата ценност, както впрочем стояха и нещата. Настана горещ спор и всички решихме, че наистина би било глупаво да се убива птица на борда на парахода. Тогава възрастният джентълмен, впускайки се в подробности по правните въпроси, се опита да изкара, че този търг е чиста лотария, при това незаконна, и се оплака на капитана; но Потър заяви, че продава птици, щрауси, нищо друго. Той нямал намерение да продава диаманти, така каза, и никога не бил предлагал това като примамка. Трите птици, добави той, доколкото му се простирали знанията и доколкото вярвал, не съдържаха никакъв диамант. Скъпоценният камък се намирал в тази, която пазел за себе си — така поне се надявал.

Независимо от всичко на другия ден цените се вдигнаха. Фактът, че сега възможността за печалба бе нараснала с намаления брой на птиците, естествено повиши интереса. Проклетите птици бяха оценени на 227 и колкото и да бе чудно, оня падишах не успя да вземе нито една от тях — ни едничка. Вдигаше голям шум и тъкмо когато идваше неговият ред да наддаде, започваше да говори за някакви свои права; а и на Потър това май не се нравеше. Едната се падна на някакъв тих, дребен чиновник, другата на малкия евреин, а третата бе придобита от бордовите механици. Тъкмо тогава Потър като че изведнъж съжали, задето ги е продал, и заяви, че бил хвърлил на вятъра чисти хиляда лири, че много вероятно било да е загубил и че винаги постъпвал като глупак; но когато отидох при него да му поговоря, с цел да засиля увереността му в този последен негов шанс, открих, че вече е продал запазената за себе си птица на една политическа личност на борда, човек, който изучаваше индийската нравственост и социални въпроси по време на отпуската си. Последната птица бе стигнала цената триста лири. И тъй, в Бриндизи свалиха три от проклетите същества — макар и възрастният джентълмен да твърдеше, че това е нарушение на митническите норми, — а Потър и падишахът също слязоха. Индусът имаше вид на почти обезумял, като гледаше как проклетият му диамант, тъй да се каже, се разотива в различни посоки. И не преставаше да твърди, че ще се разпореди както трябва — нещо май вече се разпореждаше в мозъка му — и щял да раздаде адреса и името

си на хората, които купили птиците, за да знаят къде да му изпратят диаманта. Никой не му поиска нито името, нито адреса, а и никой не даваше своя. Вдигна се голям шум, наистина ви казвам, на самия перон. Всички се разотидоха с различни влакове. Аз се запътих към Саутхамптън и там за последен път видях птиците точно когато слизах към брега; беше онази, закупена от механиците, и стоеше близо до мостика в някаква клетка; едва ли някой бе виждал такава дългокрака и глупава обвивка за един ценен диамант — ако, разбира се, наистина представляваше такава обвивка!

Как свърши всичко това ли? Ами ето как. Е, поне навярно така. Да, има още едно нещо, което може да хвърли светлина върху случая. След близо седмица един ден се бях запътил по Риджънт Стрийт да си купя нещо и кого, мислите, виждам? Хванати под ръка и весели до немай-къде — падишаха и Потър. Само като си помисли човек...

Да. Тъкмо така си помислих и аз. Но, виждате ли, диамантът несъмнено беше истински. А падишахът беше виден индус. Бях срещал името му по вестниците — и то често. Но дали птицата бе погълнала диаманта, естествено е друг въпрос, както казвате вие.

[1] *Ipso facto* (лат.) — безспорно, безспорен факт. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.